

VENEC.

Posvečen blagi gospé Tereziji Samcevi.

Spomin mi drag je dobe zlate,
 Ko med otroki sam otrók
 Pod vrbe hodil sem košate
 Ob svetlo-srébrni potók.
 Mladí smo sredi mladoletja
 Dehtečega nabrali cvetja,
 Pojoč in venčanih smo lás
 Vrnili se v domačo vas.
 Ta čas blaženstva ob studencu
 Na travnikih in v senci vrb,
 Ko bila mi je tuja skrb,
 Ko cveli so mi doli, griči,
 Sijalo solnce, peli ptíci,
 Ta čas v življenja trpkem vencu
 Ostane mi najlepši cvet,
 Le žal, da cvel je malo let.

Begoči čas me je dozoril,
 Detinske vence mi zamoril.
 V življenja stopil sem vihar,
 V veselje videl sem in togo
 Spletenih v svetu vencev mnogo,
 Srečnejših, lepših le nikdar.

Vojnikov vrsto bojni grom
 Izročil je sovražnim tlóm,
 Da tam bi častno spanje spali,
 Kjer hrabrost s smrtjo so plačali.
 Junaki le so boja žrtve.
 Mračno strmí na sine mrtve
 Vodnik junakom, sam junak,
 Poji ga tudi čut sladak,
 Saj prosto domovino gleda,
 Živi in zmage se zaveda.
 Iz prsij klikí vró takrat
 Po širni domovini: zmaga!
 S solzami mu čestita brat,
 Da srečno zmogel je sovraga.
 Slovesno krog zaslužnih séneč
 Ovije rod zmagalni venec.
 Spomin mu večén naj živi,
 Kot lovor vedno zelení.

Iz vrste stopi mlad vojak;
 K mladenki nese ga korak.
 Radosti solza lice moči.
 ‚Bog sprimi te, nevesta moja.
 Povrní sem se zdrav iz boja,
 Zdaj smrt jedina naju loči.‘

Visoko z line zvon odmeva,
 Znaneč vaščanom radost dneva.
 S poročnim vencem sredi lás
 Nevesta stopa skozi vas.
 Pogledi njé so v njéga vprti,
 S katerim združi se do smrti.
 ‚Kaj pač pod vencem duh ji sluti?
 Kaj pač srcé pod vencem čuti?
 Da ljubi ga, to čuti, vé,
 Naj tudi v hipih téh srcé
 Drhtí od tajnega strahú
 In blaženega nemirú.
 Ko venec zopet z glave sname,
 Soproga svojega objame,
 Da posveti se mu na vek,
 Krvi se jej poleže tek.

Nje roka pridna, duh je trezen,
 Ljubezen vedno še gori,
 Kjer v hiši vlada pa ljubezen,
 Na dela blagoslov rosi.
 Vesela trudov zrè sadove:
 Cvetoč mladenič njé je sin.
 Ni duše varal svet njegové,
 Srcé mu dviga blagi čin.
 Korak ne vodi ga nikoder,
 Kjer srcu nudi se le slast;
 Vesel in resen, zdrav in moder
 Rojakom, starišem je v čast.
 Sveta omamam mlad uide,
 Med ozke se zaklene zide,
 Kjer duši veje blažen mir.
 Uci se, moli, misli mnogo,
 Spozna življenja tam nalogo
 In v duhu si začrta tir.
 Iz mesta vrne sin se miljen,
 Solzán pod rodni stopi krov.
 Kot svečenik deli maziljen
 Družini svoji blagoslov.
 Zapoje v jutru zvon slovesno,
 Odičen v cerkvi je oltar.
 Duhovnik mladi pride resno
 Obhaját prvi sveti dar.
 Mladienke-opletenke venec
 Iz lepíh splelé so cvetic,
 Visi nad glavo, kot lesténeč,
 Kažoč mu vzvišeni poklic.
 Radosti mnogo njega čaka.
 Tolažbo nosil bo okrog,

Kjer mrè bolnik, sirota plaka,
 Kjer v srcih je pozabljen Bog.
 Plačilo bode mu zavest,
 Da lajšal bratom je boleost.
 A trnja ga spominja tudi
 Ta venec, ki nad njim visi,
 Noči brezspalne, pota, trudi
 Odpirajo se pred očmi.
 Besed njegovih mnogih zrnje
 Na skale pade in med trnje.
 Pri zlobnih bode žel ljudeh
 Za vse dobrote črt, posmeh.
 Zato plačilo za napore
 Jedino Bog mu dati more.

Govornik je, sodnik, učitelj;
 Z besedo živo hrani rod,
 A pesnik tudi, src voditelj;
 Ta glas njegov zvení povsod.
 Temè življenja ne razgrinja,
 On čara nas na boljši svet,
 Kjer sreča vlada in blaginja,
 Kjer duh je vsak ljubezni vnet.
 Zemljan težav in tog pozabi,
 Ki tlačijo teló, duhá,
 Zamaknjen zrè, ko pesnik vabi
 Do svètljih vzorov ga nebá.
 Naj svet po temnih potih blodi,
 V nenravnosti zakópan grez
 Zemljane blage dviga, vodi
 Srcá in vzorov lepa vez.
 Prikrivaj večna nam zavesa,
 Kar skruni, žali srčni hrám!
 Dasi ne zrè oko telesa,
 Kar pevec v slikah kaže nam,
 Iz prsij vendar vrè mu vneto
 Vsekdar resnice čiste jek,
 Saj kar je dobro, lepo, sveto,
 Resnično tudi je na vek.
 Nebá poslanec, on zasluži,
 Da se vesoljni narod združi
 In v znamenje najlepše dike
 Dá venec mu iz lovorike.

A venca mu ne more zviti,
 Dokler njegovih del ne zrè.
 Nekoga vendar venec kiti,
 Ko delati še le začnè.
 Tak venec kiti kralju glavo.
 Najvišji rodu je gospod.
 Da branil bi mu sveto pravo,
 Na prèstol ga je volil rod.
 Visoka spremlja venec čast,
 Visoko čast pa odgovornost.
 Čim višjo kdo ima oblast,

Tem preje žali ga upornost.
 Ne diči mu ta venec čéla,
 Da bil bi srečen sam vladar,
 Od njega upa vsa dežéla,
 Da jej zasije sreče žar.
 Rojé mu v glavi težke misli,
 Objemajo iztók, zapád,
 Vsak rod jednako mu je v čisli,
 Osrečil vsakega bi rad.
 Gorjé pa, če se moč mu laska,
 Rodi mu ljuto samovlast,
 Za narod vlada je brez haska,
 Zatira le kraljestvu rast.
 Gorjé, če kralj lovi se v zanjke
 Možém sebičnega srcá,
 Jasné svetovne mu uganjke
 Z razumom svojim — brez Bogá.
 Kraljestva mora dom razpasti,
 Kjer v srcih nima glas močij:
 Pokóri svètni se oblasti,
 Bogá se boj bolj, ko ljudij!
 Le venec kraljem spléte rod,
 Oblast jim dá nebes Gospod.
 Nestalna srčna so čutila,
 Duha nevaren često vzlét,
 Zato najbolj sta kralju mila
 Rodú zvestoba — moder svét.
 Življenja doba hitro mine;
 Vladar, ki dela ga slavé,
 Ustvari v knjigi zgodovine
 V tej dobi večno si imé.

Življenja našega so leta
 Podobna vencu, ki ga spleta
 Usoda trda iz cvetic,
 Še bolj iz trnjevih hodic.
 Iz cveta pije človek duh
 Ob času solnea, hladne rose.
 Izgine vonj, ko cvet je suh,
 Zatrt od zime ali kose.
 Kadar se zbode zemski sin,
 Na trnje rana je spomin,
 In ko boleost že mine rane,
 Obrastek kot spomin ostane.
 A kaj ostane od vonjave,
 Ko zvene lepi cvet narave?
 Takó minljiva je radost,
 Tekočemu podobna valu.
 Bridkost pa je bodeča ost,
 Ki je srcé ne zabi kmalu.

Nekoč spoji se venec let,
 Viharni zapustimo svet,
 Da lepša zarja nam zasije,
 Teló od trudov odpočije.

Na črnem odru spí mladenka,
 Na zêmlji sanja zadnji sên;
 Ni zgodnja smrt dekletu grenka,
 Nje duh je čist in prerojen.
 Igra krog ustén blažen smeh,
 Počiva venec na laséh.
 Iz venca klije rožmarin,
 Devištva nje predrag spomin.

Vrsté se deklice k pogrebu,
 Razpetih lás in belih kril.
 „Na srečno svidenje na nebu!“
 Odmeva glas jim tožno-mil.
 Vsem solza trepetá na lici,
 Ko venec grobu izročé,
 Na traku črke se bliščé:
 Nezapni, miljeni družici!
 Naj bode tudi cvet zvenljiv,
 Spomin na té ostane živ.
 Ta venec danes sam dehtí,
 A skoro pride žalna dôba,
 Ko nad rumeno travo groba
 Življenje šumno se vzbudi.
 V zvoniku tožno zvon zapoje,
 Ljudem znanêč mrličev dan.
 Vsakdó obišče grôbe svoje,
 Za rajnike molêč solzán.
 Ta zvonov glas odmev je zvezen:
 Zemljane zbira na grobeh,
 Rodi hvaležnost in ljubezen,
 Nešteto bridkih solz v očéh.

Stoji pred grobom dete nežno,
 Kjer medlo borna luč gori,
 Da mrtvi materi hvaležno
 Ob luči venec položi.
 Z otroki žena v sôlzah plava,
 Kaj čuti v srcu, vé le Bog,
 Pod velo rušnjo davno spava
 Otrokom oče, nji soprog.
 Na vencu kaplje se bliščé,
 A z néba niso porošene,
 Te svétle kaplje so solzé,
 Prelíte od otrók in žene.
 Kar čas jesenski vencev dá,
 Vsi danes tu so položeni,
 In kar spominov kdo imá,
 Mrličem vsi so posvečeni.
 Ležé po travi križev sence,
 Ko širni plašč razgrne noč.
 Prešteva luna rôsne vence,
 Visoko z néba nanje zroč.
 Ni vencev na grobišču malo;
 Iz vseh ji veje žalost tiha,
 Saj toliko je src jokalo,
 Kar vencev po grobeh usiha.
 Polagal jih zemljan je vsak
 Pokojnikom v različen znak.
 Različen vencem je pomen,
 Ki dičijo v življenju glave,
 Vse vence združi venec en,
 Ta venec je nebeške slave.

Anton Medved.

Iz nove dôbe.

(Spisal Ivan Sovrán.)

I.

Pred nekaj leti sem bival stalno v cesarskem mestu ob Dunavu. Ondi sem se bil seznanil z domačim duhovnikom Rudolfove bolnišnice. Nekega dné mi ta pové, da je med bolniki tudi neki moj rojak - Slovenec; pohvali mi njegovo udanost v božjo voljo, njegovo izobraženost; s kratka opiše mi ga tako, da sem želel poznati tega bolnega rojaka. Ta želja se mi je tudi izpolnila.

Bolnik me je bil sila vesel; dejal je, da se mu zdi, kakor bi bil doma sredi svojih dragih, ko sliši ljubi domači jezik, in da sedaj mnogo lože pričakuje smrti. Do dobra sva se sprijaznila. Boizen njegova — želodčni rak — je bila sicer neozdravljiva, vendar se je vlekla skoraj dva meseca dnij, predno ga je spravila v grob. Med tem časom sem često prihajal k njemu tolažit ga